

Окрема думка

члена Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти до рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 24.01.2023 по пункту 2 порядку денного (справи 1031(ПГ2)/АС-22, 1213(ПГ2)/АС-22, 0995(ПГ2)/АС-22)

(1) Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (далі – НАЗЯВО) 24.01.2023 прийнято рішення про акредитацію освітньо-наукових програм (далі – Освітні програми):

(1.1) «Фінанси публічного сектору» (спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування) магістерського рівня Київського національного університету імені Тараса Шевченка, номер справи 1031(ПГ2)/АС-22, ID в ЄДЕБО – 40765;

(1.2) «Хімічні технології неорганічних, електродних матеріалів та водоочищення» (спеціальність 161 Хімічні технології та інженерія) магістерського рівня Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», номер справи 1213(ПГ2)/АС-22, ID в ЄДЕБО – 49254;

(1.3) «Промислова фармація» (спеціальність 226 Фармація, промислова фармація) рівня доктора філософії Київського національного університету технологій та дизайну, номер справи 0995(ПГ2)/АС-22, ID в ЄДЕБО – 37488.

(2) Усі Освітні програми попередньо виносилися на повторний розгляд галузевими експертними радами.

(3) Вважаю ці рішення такими, що були ухвалені з порушенням принципів належного врядування та чинного законодавства, яке регулює процес акредитації освітніх програм з огляду на наступне.

(4) НАЗЯВО є органом державної влади з огляди на повноваження, визначені для нього статтею 18 Закону України «Про вищу освіту».

(5) Згідно статті 19 Конституції України органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

(6) Як вже було відзначено мною раніше в окремій думці до рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 17.05.2022 по пункту 2 порядку денного (щодо справи 1986/АС-21), НАЗЯВО має відповідати принципам належного врядування (good governance), якщо декларує своє прагнення до міжнародного визнання, лідерства у розвитку української вищої освіти, позиціонує себе як суб'єкт влади нової формації.

(7) До принципів good governance, згідно положень Стратегії щодо інновацій та належного врядування на місцевому рівні, затвердженої

Комітету міністрів Ради Європи у 2008, серед інших відносять і верховенство права у діяльності органу влади.

(8) Процедура акредитації освітніх програм визначена Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України 11 липня 2019 року № 977 (далі – Положення).

(9) При цьому Розділом третім Положення визначено порядок акредитаційної експертизи освітніх програм, згідної якої на першому етапі освітню програму оцінює експертна група, на другому – галузева експертна рада (далі – ГЕР), на третьому – колегіальний склад НАЗЯВО.

(10) Згідно пункту 2 розділу 2 Положення, у разі незгоди з пропозицією, що міститься в експертному висновку ГЕР, колегіальний склад НАЗЯВО має право ухвалити рішення про призначення повторної акредитаційної експертизи. При цьому можна зробити висновок, що колегіальний склад НАЗЯВО також не позбавлений можливості повернути справу на повторний розгляд ГЕР, оскільки це є частиною (етапом) акредитаційної експертизи, яка може бути здійснена повторно.

(11) Окремо слід відзначити, що норми Положення не обмежують колегіальний склад НАЗЯВО кількістю рішень щодо повернення справи на повторний розгляд ГЕР щодо однієї освітньої програми. Так само, Положення не містить виключень щодо права колегіального складу НАЗЯВО повернути справу на повторний розгляд ГЕР у разі проведення повторної акредитаційної експертизи освітньої програми.

(12) У вказаних справах колегіальний склад НАЗЯВО не погодився з експертним висновком ГЕР. Вважаю, що вказана позиція колегіального складу НАЗЯВО є цілком правильною через необґрунтованість висновків ГЕР.

(13) Водночас, положення законодавства, згадані у пункті 10 цієї окремої думки, визначають чіткий порядок дій НАЗЯВО у випадку незгоди з експертним висновком ГЕР. Натомість НАЗЯВО, приймаючи рішення щодо зміни оцінки Освітньої програми, діяло не на підставі, не у спосіб та не у межах повноважень, встановлених законодавством.

(14) Аргументи колег про те, що повернення Освітніх програм на повторний розгляд в ГЕР призвело б до порушення строків прийняття рішень щодо них, передбачених частиною другою статті 25 ЗУ «Про вищу освіту», відхиляю з огляду на наступне.

(15) НАЗЯВО неодноразово порушувало строки проведення акредитаційних експертиз через об'єктивні причини, зумовлені зовнішніми обставинами та поведінкою учасників цих експертиз. При цьому мені невідомо про випадки умисного затягування НАЗЯВО строків проведення акредитаційних експертиз.

(16) Вважаю, що дотримання встановленої законодавством процедури, а також належна увага до всебічної та повної оцінки Освітніх програм є важливішими, ніж дотримання строків. Останні, на

моє переконання, встановлені Законом в першу чергу з метою унеможливлення безпідставно тривалого розгляду справ в НАЗЯВО, не є критерієм якості роботи НАЗЯВО, а їх ймовірне незначне недотримання (особливо в умовах воєнного стану) не може виправдати порушення встановленого законодавством порядку розгляду.

(17) З огляду на аргументи, викладені у цій окремій думці приходжу до висновку, що згадане рішення НАЗЯВО було неправильним ні з огляду на норми законодавства, ні з огляду на його відповідність принципам належного врядування.

(18) Звертаю увагу, що верховенство права у діяльності органу публічної влади як один з принципів належного врядування передбачає, що прийняття рішення про права юридичних та фізичних осіб повинно, як правило, здійснюватися на підставі закону, а не за розсудом. Повноваження, викладені у статті 18 Закону України «Про вищу освіту» повинні реалізовуватися відповідно до закону, справедливо та розумно. Рішення НАЗЯВО повинні бути зрозумілими, ясними та передбачуваними.

(19) Також аналогічні дії НАЗЯВО, викликані незгодою з експертним висновком ГЕР, вже були предметом судового розгляду у справах 140/8614/21 та 520/12413/21. Судові рішення та їх мотиви узгоджують з аргументами, викладеними мною у пункті 13 цієї окремої думки. Вчинення НАЗЯВО аналогічних дій, які вже були раніше визнані Суди незаконними, є проявом кричущого правового нігілізму.

(20) Аргументи колег про те, що чинне законодавство не дозволяє НАЗЯВО змінювати експертну оцінку ГЕР через необґрунтованість оцінки за будь-яких умов, вважаю такими, що не заслуговують на увагу. Оскільки згідно частини другої статті 21 Закону України «Про вищу освіту», саме НАЗЯВО наділено повноваженням самостійно (без узгодження з іншими органами влади) затверджувати положення про діяльність ГЕР. В якому, серед іншого, можна визначити порядок дій ГЕР у разі повернення до неї Освітньої програми на повторний розгляд через необґрунтованість первинної оцінки.

(21) З огляду на зазначене вважаю, що колегіальний склад НАЗЯВО в умовах, які склалися, повинен був прийняти рішення про повернення Освітніх програм на повторний розгляд ГЕР;

Член НАЗЯВО

Андрєєв Микита